

Ivo Pranjković

VREMENSKI PRIJEDLOZI U HRVATSKOME JEZIKU

Dr. Ivo Pranjković, Filozofski fakultet, Zagreb, izvorni znanstveni članak, Ur.: 12. srpnja 1994.

UDK 808.62-28

U radu se analiziraju vremenska značenja prijedloga u hrvatskome jeziku. Izdvaja se ukupno šesnaest tipičnih vremenskih značenja prijedložnih izraza: istovremenost (za vrijeme blagdana), prijevremenost (prije blagdana), poslijevremenost (nakon blagdana), protemporalnost (preko cijele godine), ablativna temporalnost (To mu je ostalo/ iz djetinjstva), intertemporalnost (između petka i subote), intratemporalnost (u roku od tjedan dana), cirkumtemporalnost (oko Božića), poredbena temporalnost (preko dva mjeseca), "prostorna temporalnost" (na svadbū), direktivna temporalnost (do ove godine), centrumtemporalnost (usred bijela dana), ekstremalna temporalnost (na početku/na kraju stoljeća), socijativna temporalnost (s godinama), altertemporalnost (u subotu mjesto u nedjelju), i "uzročna temporalnost" (u povodu blagdana).

I.

Među tzv. dimenzionalnim prijedlozima (Balaban 1983: 24) razlikuju se prostorni i vremenski. U raspravi pod naslovom *Prostorna značenja prijedloga u hrvatskome standardnom jeziku* (Pranjković 1992) izdvojio sam i analizirao dvadeset različitih značenja prostornih prijedloga. U ovom prilogu pokušat će se nešto slično i s vremenskim prijedlozima, koji su se bez sumnje, uostalom kao nedimenzionalni, razvili iz prostornih. Prije toga međutim potrebno je nešto reći i o vremenskim značenjima besprijedložnih padežnih oblika.

Genitiv bez prijedloga ima vrlo često vremensko značenje. Takav se genitiv i naziva vremenskim (npr. *cijeloga dana, jednog jutra, iste noći, svakog petka, mjeseca rujna, prošle godine* i sl.). Takav genitiv pretpostavlja imenicu sa značenjem određenog vremenskog odsječka kojim se kazuje "vrijeme u kojem što biva" (Maretić 1963: 572). Budući da sam naziv vremenskoga odsječka ne označuje vrijeme, takav genitiv obvezatno ima uza se atribut (posve je neobavijesno kazati da se nešto dogodilo *dana, *tjedna ili *godine). Samostalna imenica u genitivu moguća je samo onda kad se oznaka vremenskoga odsječka na neki način podrazumijeva, pa je zališna, npr. *U Zagrebu, svibnja 1994.* (podrazumijeva se *mjeseca i godine*). Posve se rijetko događa da se vrijeme označuje imenicom u genitivu koja sama po sebi ne znači vremenski odsječak, npr. *Cijeloga izleta nije progovorio ni riječi* (i tu se zapravo

podrazumijeva za **vrijeme** cijeloga izleta ili sl.).

Besprijedložnim dativom uopće se ne označuje vrijeme, a kao što će se vidjeti, rijetko to biva i s prijedložnim. To je zato što je tipično dativno značenje (negranična) ciljna usmjerenost, namjena, davanje i sl. Pojednostavljeno rečeno on pretpostavlja situaciju u kojoj se pita kome je ili čemu usmjerena neka aktivnost (npr. kretanje), a to nema nikakve izravne veze sa situacijom u kojoj bi se pitalo kada, kako dugo, dokle, za koje vrijeme, za koliko vremena i sl.

Što se tiče akuzativa, on se s obzirom na vrijeme ponaša vrlo slično genitivu, pa se analogno vremenskom genitivu govori i o vremenskom akuzativu (ili o akuzativu vremena). Vremenski akuzativ kao i vremenski genitiv označuje "vrijeme u koje što biva", pa su jedan drugim često zamjenjivi, npr. *cijeloga dana/ cijeli dan, jednoga jutra/ jedno jutro, iste noći/ istu noć, svake subote/ svaku subotu, prošle godine/ prošlu godinu* itd., ali samo onda kada je riječ o spojevima atributivnog tipa. Kada je riječ o spojevima riječi (sintagmama) apozitivnog tipa, zamjena genitiva akuzativom nije moguća, npr. *dogodilo se to mjeseca svibnja/ godine devetstote* prema *dogodilo se to mjesec svibanj/ godinu devetstotu*. To znači da je vremenski genitiv češći i običniji od vremenskog akuzativa. Ima međutim i akuzativnih oblika sa značenjem vremena koji nisu zamjenjivi genitivnima. Tako je uvijek kada se akuzativom označuje mjera vremena, kad je on odgovor na pitanje kako dugo, koliko (vremena), npr. *Zakasnio je dva dana, Muči se tolike godine, Cijelo su ljeto proveli na moru, Neko su vrijeme šutjeli* (nije moguće: *Zakasnio je dvaju dana, Muči se tolikih godina, Cijelog su ljeta proveli na moru, Neko su vremena šutjeli*). Očita je razlika i u tome što akuzativi vremenske mjere nemaju nužno atributa, npr. *Ljeto su proveli na moru*. Razlika je, napokon, i u tome što ni vremenski genitiv ni "pravi" vremenski akuzativ ne dolaze u funkciji objekta, a akuzativ vremenske mjere može doći, kao u primjeru *Cijelo su ljeto proveli na moru*. U tom je slučaju zamjena vremenskim genitivom isključena. Dolazi doduše u obzir slavenski genitiv, npr. *Nisu proveli na moru cijeloga ljeta*, ali je on rijedak (u realizaciji) bez sumnje i zbog "preklapanja" vremenskog i slavenskog genitiva.

Akuzativ vremenskog značenja dolazi, za razliku od genitiva, i u pozdravima, npr. *Laku noć, Dobar dan, Dobro jutro, Dobro večer*¹. Ovakva je poraba svakako rezultat redukcije, tj. ispuštanja zališnih i/li posve nepotrebnih elemenata, usp. *Želim vam laku noć* i sl.

Samostalnim se lokativom u suvremenom hrvatskom jeziku ne izražavaju nikakva značenja, pa ni vremenska, ali da je nekadašnja njegova samostalna poraba bila, između ostalog, vezana (i) za vremenska značenja, pokazuju popriloženi ostaci starog (samostalnog) lokativa tipa *zimi, ljeti* ili *lani*.

Vrlo je čest i vremenski instrumental, ali dolazi u posve drukčijim značenjima nego genitiv i akuzativ. Kad imenica u instrumentalu znači dan u tjednu, dolazi u jednini i povezuje se s učestalim glagolima (ili primarno neučestale iterativizira), npr. *Nedjeljom se odmaramo, Prima samo utorkom*. Ostale imenice s vremenskim značenjem rijetko dolaze u instrumentalu (npr. *Krenuli su zorom*²), ali često dolaze imenice s "faznim" značenjem, npr. *Javit će nam*

¹ Ali je *Dobra večer* neusporedivo običnije nego *Dobru večer*. Nasuprot tome, *Laku noć* je običnije nego *Laka noć*. I nominativ je u ovakvoj službi rezultat redukcije, usp. *Neka (vam) je/bude dobra večer*.

početkom svibnja, Doći će *sredinom* tjedna, Saznat ćemo tek *krajem* godine. I u jednom i u drugom slučaju takav instrumental ima značenje koje bi se moglo označiti kao temporalno-socijativno (događaj se odvija istodobno, zajedno s vremenom označenim instrumentalom), usp. *Krenuli su sa zorom/ s prvim pijetlovima* i sl.

Tipično je za instrumental i značenje dugoga trajanja. Nasuprot "iterativnim", koji dolaze u jednini, takvi instrumentali dolaze načelno u množini, npr. *čekaju satima/ danima/ noćima/ tjednima/ mjesecima/ godinama/ stoljećima*.

Svojevrsno udruživanje tih dvaju značenja (socijativnog i značenja duga trajanja) susreće se u primjeru *Svakim danom postaje sve gore*. Tu je atribut obvezatan, i to baš atribut *svaki* (ne ide: *nekim danom, novim danom, drugim danom, cijelim danom* i sl.), a gotovo da to vrijedi i za *dan* jer je rijetko, bar u realizaciji: *svakim satom* a pogotovo *svakim petkom/ tjednom/ mjesecom/ svakom noći/ godinom*.

II.

U vremenskim značenjima, bilo da je riječ o samostalnim padežnim oblicima ili o prijedložnim izrazima, riječ je o odnosu između kakva događaja u najširem smislu riječi (D) i vremenskog lokalizatora (VL), tj. elemenata s vremenskim značenjem (padežnoga oblika ili prijedložnog izraza) uz pomoć kojega se precizira vrijeme događanja, slično kao što se kod prostornih značenja mogu izdvojiti objekt lokalizacije i lokalizator (Pranjković 1993: 23). Promotrimo li prijedložne izraze s vremenskim značenjem, mogli bismo izdvojiti ova značenja³ kao tipična u hrvatskom jeziku:

1. ISTOVREMENOST: vrijeme događaja podudarno je s vremenom koje označuje VL. To se značenje najbolje eksplicira prijedložnim izrazima *za vrijeme + G* ili *u vrijeme + G* (*Posjetili su ih za vrijeme blagdana, Došli su u vrijeme žetve*). Razlika je među njima u tome što u prvom slučaju *vrijeme* može biti izostavljeno kao izlišno (*Posjetili su ih za praznika*), a u drugom ne može (*došli su u žetve*). Iz prijedložnog izraza *za vrijeme* bez sumnje se razvilo i vremensko značenje prijedloga *za* s genitivom, npr. *za rata, za života, za ljetnih vrućina, za Napoleona* i sl. Takvi se prijedložni izrazi u suvremenom hrvatskom jeziku doimlju kao knjiški, ponešto zastarjeli i/li kao obilježje "biranijeg" stila.

2. PRIJEVREMENOST: vrijeme događaja prethodi vremenu označenom VL. Takvo značenje vremena izriče se prijedlozima *prije + G* (*prije Božića*), *pred + A/L* (*pred blagdanem/ nalazimo se/ pred blagdanima*), *uoči + G* (*uoči Nove godine*). Posve drukčije značenje prijevremenosti izražava se prijedložnim izrazima *prije mjesec dana, pred godinu dana* i sl., u kojima se i *prije* slaže s akuzativom. U njima je riječ o mjeri vremena koja se odnosi na prošlost (s obzirom na vrijeme govorenja), tj. o događaju koji se odvijao onoliko vremena prije vremena govorenja koliko se izriče VL.

2. Ali ne **Krenuli su petkom/ ožujkom/ jutrom/ godinom* i sl.

3. Prostornih sam značenja prijedloga izdvojio dvadeset (Pranjković 1993: 23-25). Neka se od njih podudaraju s vremenskim (npr. ablokativnost i abtemporalnost, interlokativnost i intertemporalnost i sl.), a neka se ne mogu ni morfološki transferirati na vrijeme, npr. sublokativnost (*pod stol/ stolom*), lateralna lokativnost (s *lijeve strane ulaza*) ili supralokativnost (*nad stolom*).

3. POSLIJEVREMENOST: vrijeme događaja smješta se iza vremena označenog VL. Takvo se značenje izriče prijedlozima *poslije + G* (*poslije Božića*), *nakon + G* (*nakon večere*), *iza + G* (*iza Nove godine*), *po + L* (*po isteku roka*). Analogno prijevremenosti prijedlozima *poslije*, *nakon* i *iza + A* izriče se i mjera vremena (*poslije godinu dana*, *nakon dva tjedna*, *iza mjesec dana*). Takvim prijedložnim izrazima označuje se događaj koji se događa poslije vremena izraženog vremenskim lokalizatorom, i to onoliko (vremena poslije) koliko označuje taj lokalizator. Vrlo slična značenja izražavaju se i prijedlozima *kroz + A* i *za + A* (*Javit će se/ kroz mjesec dana*, *Doći će/ za tjedan dana*).

4. PROTEMPORALNOST: to je vrsta istovremenosti u kojoj je istaknut sem protežnosti; događaj se odvija paralelno s vremenskim tijekom označenim VL. To se značenje izriče prijedlozima *kroz + A* (*kroz cijelu godinu*), *preko + G* (*preko cijele godine*)⁴ te prijedložnim instrumentalom *tijekom/ tokom* (*tijekom mjeseca rujna*) ili lokativom (*u toku*).

5. ABTEMPORALNOST ili ABLATIVNA TEMPORALNOST: ta vrsta vremenskog značenja pretpostavlja vremensku lokalizaciju od koje počinje ili potječe kakav događaj. Izriče se prijedlozima *od* (*Nije se javio/ od Božića*) i *iz* (*Ta mu je navika ostala/ iz djetinjstva*, *Toga se sjećam/ iz ranih sedamdesetih*). Abtemporalnost koja se izražava prijedlogom *od* redovito se kombinira s vremenskom ograničenošću koja se izražava prijedlogom *do*, pa su vrlo frekventne abtemporalno-granične konstrukcije tipa *od proljeća do jeseni* koje imaju protemporalno značenje. Slično značenje bez sumnje su imale i konstrukcije s prijedlozima *iz...* u (npr. *Idemo iz jeseni u zimu* i sl.). Danas se u takvim konstrukcijama ponavlja vremenski lokalizator, pa one više nemaju abtemporalno-granično značenje, nego su frazeologizirane, npr. *iz godine u godinu*, *iz dana u dan* (znači 'stalno, bez prekida').

6. INTERTEMPORALNOST: vrijeme događaja smješta se u interval omeđen dvama vremenskim lokalizatorima (*između petka i subote*). Vremensko značenje može imati samo linearni interesiv (*između*). Skupni interesiv može doduše doći i uz imenicu s vremenskim značenjem, ali prijedložni izraz gubi vremensko značenje, npr. *Velike su razlike među danima*, *a kamoli među godinama*.

7. INTRATEMPORALNOST: događaj se odvija unutar vremenskog roka određenog vremenskim lokalizatorom. To značenje izražava se prijedlozima *u + A* (*obaviti što/ u tri dana*), *za + A* (*Pripremio je ispit/ za tjedan dana*) te složenim prijedlogom *u roku od* (*Završit će posao/ u roku od mjesec dana*).

8. CIRKUMTEMPORALNOST: događaj se odvija približno u vrijeme (nešto prije ili nešto poslije) koje je označeno vremenskim lokalizatorom. Izražava se prijedlogom *oko + G/A* (*oko Božića*, *oko podne/ podneva*, *oko pet sati*). Slično se značenje izražava i prijedlogom *o + L* (*o Božiću*, *o Svetom Franji*, *o ručku* i sl.). Posebnim tipom cirkumtemporalnosti može se smatrati i "prigodna temporalnost" koja se izriče lokativnim *o* (*kupi mi poklon/ o Božiću*), prijedlogom *pri* (*pri susretu*, *pri polasku* i sl.) i prijedložnim instrumentalima *prilikom* i *prigodom* (*prilikom susreta*, *prigodom imendana*).

⁴ Prijedlog *preko* rjeđe ima i "transtemporalno" značenje, npr. *Radi preko dana* (ili običnije *prekodan*), u značenju: 'svaki drugi dan' ili *preko godine* ('svake druge godine').

9. POREDBENA (EKVATIVNA) TEMPORALNOST: to je značenje uvijek vezano za mjeru vremena. Riječ je o tome da neki proces traje više ili manje od vremenske mjere označene lokalizatorom ili da je neki predmet (biće) stariji ili mlađi od količine vremena označene lokalizatorom, npr. *To će trajati preko/iznad/više od dva mjeseca, On ima preko/iznad/više od pedeset godina, Na putu će biti ispod/manje od tjedan dana, Ona ima ispod/manje od godine dana.*

10. "PROSTORNA TEMPORALNOST": to je tip vremenskoga značenja u kojem je prisutna i nijansa prostornosti. Više je tipova takva značenja. Prvi se izražava prijedlogom *na* + *A* koji stoji samo uz imenice sa značenjem dana u koji se nešto slavi i/li obilježava⁵ (*na Božić, na Svetu Luciju, na imendan, na Dan državnosti, na obljetnicu smrti* i sl.). Prostorna nijansa tu ima funkciju da precizno fiksira događaj uz vremenski lokalizator. Zato se u takvim prijedlozima često javlja zamjenički pridjev *sam* (npr. *na sam Božić, na sam Dan državnosti* i sl.). (Za fiksiranje sata ili dana u tjednu ne služi prijedlog *na*, nego *u* /*u dva sata, u subotu*/) Drugi tip "prostorne temporalnosti" izriče se lokativnim prijedlozima *na*, *u* i *po*. Prijedlogom *na* vrijeme se izriče samo posredno. Zato on uopće ne dolazi uz imenice koje označuju vremenske odsječke (usp. **na Božiću, na petku, na mjesecu lipnju* i sl.), nego uz imenice koja označuju kakva stanja ili procese (*na svršetku razgovora, na povratku, na šetnji, na svadbi, na vjetru* i sl.). Nasuprot tome, prijedlog *u* dolazi uz neke imenice koje označuju vremenske odsječke (npr. *u tom trenutku, u kolovozu, u ovom tjednu*⁶). Prostorna nijansa značenja najviše dolazi do izražaja, a ponekad čak i prevladava nad vremenskom, u lokativnim izrazima s prijedlogom *po*, npr. *po danu, po noći*, a pogotovo u onima u kojima imenice nemaju značenje vremenskoga odsječka, npr. *po mjesecini, po kiši, po vjetru, po magli* itd. I napokon, specifičan vid neutralizacije vremenskog i prostornog značenja susreće se u frazeologiziranim konstrukcijama u kojima se susreće prijedlog *za* + *I*, npr. *dan za danom, godina za godinom*, ali i *jedan za drugim* (oni slijede jedan poslije/iza drugog i u vremenu i u prostoru).

11. DIREKTIVNA TEMPORALNOST: taj se tip značenja dijeli na opću direktivnost i direktivno-graničnu temporalnost.

a) **opća direktivnost**: događaj se odvija tako da se približava, usmjeruje vremenskom odsječku označenom VL (npr. *Zaspao je tek/ k jutru, Prema kraju godina /postajalo je sve hladnije*);

b) **direktivno-granična temporalnost**: događaj se odvija do granice koju čini početak vremenskog odsječka označenog vremenskim lokalizatorom. Izražava se prijedlogom *do* + *G* (*do večeri, do mraka, do zore, do ove godine, do ženidbe, do smrti* i sl.). Prijedlog *do* može dolaziti i ispred prijedlozih izraza vremenskoga značenja, npr. *do u noć, do pred zoru, do prije dvije godine* i sl.

12. CENTRUMTEMPORALNOST: događaj se odvija u središnjem dijelu vremenskoga odsječka označenog VL. Prijedlozi su *sred, posred, usred* + *G* (*usred noći/ bijela dana/ tjedna/ ljeta* i sl.) te poprijedloženi instrumental *sredinom* + *G* (*sredinom mjeseca/ zime/ stoljeća* i sl.).

5 Zato je neovjereno npr. **Bilo je to na pet sati/ na petak/ na mjesec lipanj* ili sl.

6 Ali ne **u Božiću, u petku, u imendanu* i sl.

13. EKSTREMALNA TEMPORALNOST: događaj se odvija na početku ili na kraju vremenskoga odsječka označenog vremenskim lokalizatorom. U funkciji prijedloga dolaze poprijedloženi oblici imenica *početak, kraj, svršetak, konac* i sl., npr. *početkom, na početku, krajem, na kraju, na svšetku, koncem, pod konac* i sl. + G (*početkom siječnja, na početku priredbe, krajem godine, na kraju stoljeća, na svršetku gradnje, koncem putovanja, pod konac života* itd.). Osobito je zanimljiva poraba prijedloga *pod* + A koji se vezuje za završne dijelove vremenskih odsječaka (*pod konac, potkraj*, ali ne *pod početak, pod sredinu*) ili uopće za imenice koje označuju završne etape vremenskih ciklusa, npr. *pod noć* (ali ne *pod dan* ili *pod zoru*), *pod jesen* (ali ne *pod proljeće*), *pod starost, pod stare dane* (ali ne *pod mladost, pod mlade dane*) itd. Suprotno značenje od prijedloga *pod* ima prijedlog *s(a)* + G. *On se naime obično vezuje uz oznake početnih dijelova vremenskih odsječaka, npr. s početka svibnja, s proljeća* (ali ne *sa zime*) itd. (nijansa toga značenja prisutna je i u frazeologiziranoj konstrukciji *s vremena na vrijeme* koja ima priložno značenje 'atkada, ponekad').

14. SOCIJATIVNA TEMPORALNOST: događaj se odvija zajedno ("u društvu") s vremenskim odsječkom označenim VL. Takva vrsta vremenskog značenja označuje se prijedlogom *s(a)* + I (već je rečeno da može biti označena i besprijedložnim instrumenatalom), npr. *s vremenom, s početkom zime, s godinama, sa starošću* itd.

15. ALTERTEMPORALNOST: događaj pretpostavlja dva lokalizatora; ne povezuje se s jednim ("predviđenim"), nego s drugim ("rezervnim"). Izražava se prijedlozima *mjesto, umjesto, namjesto* + G, ali i sa svim drugim padežima i prijedložnim izrazima, jer su altertemporalni, kao alterlokativni prijedlozi izrazito "polivalentni" (usp. Pranjković 1993: 25), npr. *Umjesto dana dočekala ga je noć, Umjesto u subotu došao je u nedjelju, Umjesto prije Božića posjetio ih je prije Uskrsa* itd.

16. "UZROČNA TEMPORALNOST": ta vrsta vremenskoga značenja povezana je s uzrokom. Najbliži je vremenskom značenju koje se izražava prepozicionalno tzv. uzrok povoda (podvrsta uzroka razloga) koji se označuje poprijedloženim instrumenatalom *povodom* + G ili u-lokativom *u povodu* + G (npr. *Otvorena je izložba povodom/ u povodu Dana državnosti, Povodom/ u povodu božićnih blagdana putovat ćemo na more* i sl. Dan državnosti istodobno je i uzrok (povod) održavanju izložbe, ali i vrijeme njezina održavanja.

LITERATURA

- Balaban, F. P. *Funkcional'naja začimnost predloga*, Kišinev, 1983.
- Batistić, Tatjana: *Lokativ u savremenom srpskohrvatskom književnom jeziku*, Biblioteka Južnoslovenskog filologa, knj. 3, Beograd, 1972.
- Brabec, Ivan, Hraste, Mate i Živković, Sreten: *Gramatika hrvatskosrpskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb, 1970.
- Feleszko, Kazimierz: *Składnia genetiwu i wyrażen przyimkowych z genetiwem w języku serbsko-chorwackim*, Wydawniczo Polskiej akademii nauk, Wrocław - Warszawa - Kraków, 1970.
- Gortan-Premk, Darinka: *Akuzativne sintagme bez predloga u srpskohrvatskom jeziku*, Biblioteka Južnoslovenskog filologa, knj. 2, Beograd, 1971.
- Ivić, Milka: *Značenja srpskohrvatskog instrumentala i njihov razvoj (sintaksičko-semantička studija)*, Posebna izdanja Instituta za srpski jezik, knj. 2, Beograd 1954.

- Katičić, Radostav: *Sintaksa hrvatskoga književnog jezika. Nacrt za gramatiku*, Zagreb, 1986, ²1991.
- Katušić-Balen, Anka: *Prijedložni izrazi s genitivom u suvremenom ruskom i hrvatskosrpskom jeziku* (strojopis), Zagreb, 1990.
- Maretić, Tomo: *Gramatika hrvatskoga ili sprskoga književnog jezika*, Zagreb, ³1963.
- Menac, Antica: *O promjenama u značenju prijedloga kod*, *Jezik*, XII/3 (Na tom broju stoji XI), Zagreb, 1965: 72-78.
- Mrazović, Pavica i Vukadinović, Zora: *Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance*, Sremski Karlovci - Novi Sad, 1990.
- Pranjković, Ivo: *Hrvatska skladnja*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 1993.
- Pranjković, Ivo: *Prostorna značenja prijedloga u hrvatskome standardnom jeziku*, *Suvremena lingvistika*, 33, Zagreb, 1992: 21-26.
- Stevanović, Mihailo: *Jedan prilog srpskohrvatskoj sintaksi*, Zbornik u čast A. Belića, Beograd, 1937: 311-314.
- Stevanović, Mihailo: *Savremeni srpskohrvatski jezik (gramatički sistemi i književnojezička norma)*, II. *Sintaksa*, Naučna knjiga, Beograd, ²1974.
- Težak, Stjepko i Babić, Stjepan: *Gramatika hrvatskoga jezika*, Zagreb, ⁷1992.
- Vsevolodova, M. V. Vladimirsij, E. Ju. *Sposoby vyraženiya prostranstvennyh otnošenij v sovremennom ruskom jazyke*, Moskva, 1982.

SUMMARY

Ivo Pranjković

PREPOSITIONS OF TIME IN CROATIAN

This paper analyses the time meanings of prepositions in Croatian. There are altogether 16 typical meanings of prepositional expressions:

1. simultaneousness (*za vrijeme blagdana*)
2. pre-temporality (*prije blagdana*)
3. post-temporality (*nakon blagdana*)
4. pro-temporality (*preko cijele godine*)
5. ablative temporality (*To mu je ostalo/ iz djetinjstva*)
6. inter-temporality (*između petka i subote*)
7. intra-temporality (*u roku od tjedan dana*)
8. circum-temporality (*oko Božića*)
9. comparative temporality (*preko dva mjeseca*)
10. "spatial temporality" (*na svadbi*)
11. directive temporality (*do ove godine*)
12. centre temporality (*usred bijela dana*)
13. extreme temporality (*na početku/ na kraju stoljeća*)
14. societal temporality (*s godinama*)
15. alternant temporality (*u subotu mjesto u nedjelju*)
16. "casual temporality" (*u povodu blagdana*).